

Tillblivelsen sker i mötet med en annan människa

Samtal med Ann Magnusson, projektledare för Medvaro

När Stockholms Sjukhem byggde det nya vård- och omsorgsboendet på Mariebergsgatan ingick som nämnts en medveten satsning på konst. Berätta om hur ni arbetade med förnyelsen under åren 2011-2015.

Den nya tillbyggnaden skulle stå klar våren 2013. För Stockholms Sjukhem, med dess långa tradition av konstmedvetenhet, var det från början självklart att ge konsten en viktig roll i helheten.

Initialt gällde det för mig att formulera ett konstprogram för hela nybyggnaden, och att i detta integrera också befintliga verk. Tio konstnärer fick i uppdrag att ta fram konst specifikt för Stockholms Sjukhem. Därutöver köpte man in och placerade närmare åttio nya konstverk av samtida konstnärer.

Min roll i processer som denna är att leda arbetet med konsten genom hela arbetsprocessen – från skiss till installation – samt att fungera som mellanhand mellan konstnär och beställare. Jag organiserar arbetet och säkerställer att det blir ett bra slutresultat enligt den kravspecifikation beställaren har. Det gäller att lyssna till platsen, arkitekturen, sammanhanget och verksamheten. En viktig komponent är att ge konstnären tillräckligt spelrum för att ta fram en unik idé och förverkliga den.

Genomförandet skedde i samarbete med representanter från Stockholms Sjukhem i form av en projektgrupp och en styrgrupp, dessutom i dialog med arkitekter och bygglidning.

Det togs också fram en bok, *Omsikt – Konsten i Stockholms Sjukhem*. En rad inbjudna skribenter från skilda kunskapsområden som konst, arkitektur, filosofi och psykoanalys presenterar där den nya konsten.

Du förslog därefter en utvecklingspedagogisk fördjupning av arbetet kring konsten på Stockholms Sjukhem.

Det kändes naturligt, eftersom ambitionerna med konsten både inomhus och utomhus var så högt ställda. Så jag ställde frågan direkt till styrgruppen: ”Nu när ni har den här fantastiska samtidskonsten på Stockholms Sjukhem, vore det inte spännande att göra en fortsatt satsning för att kommunicera konstsamlingen tillsammans med alla berörda?”

För att fördjupa kunskapen och förståelsen behövdes enligt mig pedagogiska

nycklar till all denna samtidskonst. En förmedlande verksamhet som skulle kunna ge de ingångar som konstsamlingen på Stockholms Sjukhem så väl förtjänade. Detta ledde till att jag hösten 2016 fick det utökade uppdraget att leda fortsättningsprojektet Medvaro.

I ett projekt som Medvaro kommer vi som konstkonsulter och konstpedagoger in utifrån med alla våra ambitioner till en redan nog så komplex organisation. Vi möter människor i livets slutskede, personal som kämpar för att hantera utmanande uppgifter och verka för och med patienter och boende. I en sådan kontext är det svårt att veta vilken väg ett projekt kommer ta. Ibland är det allra viktigaste att leva med ett mått av dynamisk ovisshet, att låta någonting värdefullt uppstå och fördjupas över lång tid.

Under projektets gång har vi alla efter bästa förmåga försökt manövrera detta stora skepp, där allehanda faktorer inverkat. Alla som medverkat har haft betydelse och möjlighet att påverka processen. I de följande artiklarna levandegörs arbetet och erfarenheterna från Konststunder och Konstgöra av de närmast ansvariga.

En guide och en konstpedagogisk handledning som knyter an till konsten på Stockholms Sjukhem har tagits fram. Medvaro avslutas med ett större seminarium på Stockholms Sjukhem under maj 2019.

Kan du beskriva hur konsten och konstpedagogiken kan ge liv och stöd åt samtalen kring de stora livsfrågorna?

Varje människa har en gång blivit till, och varje människa kommer att dö. Dessa två skeenden är avgörande för vår existens. Trots detta finns det inte mycket utrymme i vår samtid för tankar på sjukdom, död och åldrande. Det finns en rädsla för att tala om livsfrågorna på allvar.

Stockholms Sjukhem är en plats där många tillbringar sin sista tid i livet. Här aktualiseras de stora existentiella frågorna, och behovet av meningsfulla samtal är stort. I vårt sökande efter förklaringar, begriplighet och mening visar konsten ofta vägen.

I Stockholms Sjukhems fall rör sig konsten över ett brett fält, både innehållsmässigt och i fråga om form och uttryck. Den har därmed potentialen att närma sig alla våra sinnen – och förmågan att beröra oss intellektuellt, mentalt och känslomässigt.

Allt detta är just vad som tagits tillvara inom konstpedagogerna Jeanette Rangners och Ylva Trapps respektive delprojekt. Utifrån sina professionella erfarenheter har de, i samspel med deltagarna, belyst konsten ur olika perspektiv. I samtalet och görandet har människors känsloliv avspeglats – med allt vad det innebär av smärta, aggression, glädje, sorg, upprymdhet och humor. Medvaro

visar härigenom hur konsten kan ge oss tillträde till hela det existentiella fältet, och vad det betyder att vara någon och i ett sammanhang.

Intresset för existentiella frågor är genomgående i ditt arbete.

Ja, det är en gemensam frågeställning i allt jag gör: vad det innebär att vara människa. Det magiska och det icke-synliga som binder oss samman fanns där som en självklar del när jag växte upp nära naturen.

Eftersom jag främst intresserade mig för mänskliga beteenden och de relationer vi skapar genom samhällsliga system utbildade jag mig först till socionom. När jag sedan började studera på Konstfack var det som att en dörr öppnades. Jag fick nästan svindel. Var det möjligt att ägna sig åt existentiella frågor med konsten som aktiverande kraft? Känslan utvecklades till en yrkesmässig inriktning.

Konsten är ett fantastiskt verktyg för att utforska det som gnisslar, det som inte går att kontrollera eller förklara – men som ändå finns där hela tiden. I mitt arbete som konstkonsult har jag dessutom sett hur konsten kan vidga synen på samhällsutvecklingen, och bidra till ökad ömsesidighet mellan människor.

Efter åtta år med dessa båda projekt, vad har du för tankar om deras möjliga fortlevnad? Berätta också gärna vad nyckelordet Medvaro kommit att betyda för dig?

Som alltid när något varit starkt engagerande är det svårt att skiljas från arbetsprocessen. Personligen skulle jag gärna ha varit del i att utveckla Medvaro-projektet ytterligare – och exempelvis utforska allt material från konstaktiviteterna. Men ibland är det tid att göra bokslut för att låta något verka genom sin egen kraft. Då måste man söka nya spår.

Begreppet Medvaro står för att vi inte kan existera enbart i oss själva. Vi uppstår som egna individer men det räcker inte. Tillblivelsen sker i mötet med en annan människa.

Jag tänker på konstnären Rémy Zauggs verk *MAIS MOI JE TE VOIS* som ingår i Stockholms Sjukhems konstsamling. För mig är denna mening – ”Men jag ser dig” – betecknande för hela det projekt vars namn uttrycker samma sak: Medvaro. Det handlar om bekräftelse och synliggörande, om att framträda, att återerövra livet om och om igen. Om att förvärva något, om att bli till. Tillblivelsen kan ses i existentiell mening för varje individ, men också i projektets mening. Här blev något till.

Intervju: Madelene Gunnarsson

Bild ur sviten *Berg och vatten* av Sandra Kantanen, 2013. Fotografi. Placering: passagen mellan gamla och nya byggnaden, Stockholms Sjukhem.